

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI PROJESİ

ARKEOLOJİ VE SANAT TARİHİ
TÜRK RESİM SANATI

Türkiye
Kültür Portalı

Prof. Dr. Kıymet GİRAY

EKİM - 2009
ANKARA

10. Türk Resim Sanatı

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Dönemi Resim Sanatı, Türk resim sanatı, Natürizm, Romantizm, Oryantalizm, Manzara Resmi, Natürmort.

Resim sanatının Osmanlı İmparatorluğu'nun sanat dalları arasına katılımı Saray'ın isteği ve teşvikiyle Tanzimat dönemi öncesinde gerçekleşir. Günümüzde kısaca batılılaşma olarak tanımladığımız, aslında Osmanlı İmparatorluğu'nun bilim çağına açılması olarak değerlendirilebilecek yenilikler, Saray yaşamında başlayan ve günlük hayattan öğrenime, politikadan ekonomiye, askerlikten hukuka kadar her alanda yeniden yapılanmayı gündeme getirir. Bu bağlamda 18 ve 19. yüzyılda Türk Sanatında da önemli gelişmeler yaşanır. Çağcıl adımlar, kendiliğinden oluşan dönüşümler halinde, yavaş yavaş ortaya çıkar ve toplum yapısının değişimine uyarlı bir gelişim çizgisi izler.

Yenileşme hareketleri bağlamında açılan askeri okullar, Osmanlı için yeni bir sanat dalının, resim sanatının ortaya çıkışını da sağlayacaktır. Osmanlı tarihinin son yıllarında gerçekleştirilen atılımlar, sanat dallarına yansıyan yenilikleri doğurur. Resim ve Heykel sanatının Türk Sanatı tarihi içinde varlık kazanması bu önemli değişimi ve gelişimi simgeleyen göstergelerdir.

Osmanlı Sultanları Güzel sanatların benimsenmesi ve yaygınlaşmasına öncülük ederler. Bu yıllarda yapılan resimler ve heykeller Osmanlı Saray çevrelerinin, doğrudan doğruya da Padişahın ve sadrazamların seçimi ve güdümlenmeleri ile yaşama sokulan çağcıl değişimlerin hem belgeleri hem de sembolleridir .

18 ve 19 yüzyılda ilk ve en çarpıcı değişim, Mimari Dekorasyon programında ortaya çıkar. Resimsel bezemelerin dekorasyona girmesi ve bu uygulamanın İstanbul'la aynı süreç içinde ve bütün Osmanlı coğrafyasında çok yaygın bir olarak kullanılması çarpıcıdır. Saray yapılarında, cami mekânlarında ve hatta konak ve evlerde aynı zaman dilimi içinde farklı coğrafi bölgelerde, bu yeni dekorasyon programı, büyük bir beğeni ile kabul görecektir ve tüm Osmanlı topraklarında yaygın olarak kullanılma alanı ve olanağı bulacaktır. Bu uygulamayla halk, çevresinde yer alan resimlerle iç içe yaşamaya başlayacak ve resim sanatıyla yakın ilişkiler kuracaktır.

Resim Sanatının, Osmanlı toplum yapısına katılmasını sağlayan etmenler arasında en önemlilerinden birisi de, devlet düzeyinde diplomatik ilişkilerinin başlatılmasıdır. Bu yıllarda Osmanlıların Avrupa başkentlerine gönderdikleri ve Avrupa ülkelerinin İstanbul'a gelen elçiler, kültürel etkileşime önayak olurlar. Saraya elçiler aracılığı ile birçok ressam tanıtılır. Lale devrinden başlayarak 18 ve 19. yüzyıl boyunca, Osmanlı başkentine yabancı elçiliklerin kabul edilmeleri, sanat adına yeni oluşumları da beraberinde getirir. Osmanlı sarayına gelen yabancı sanatçıların sayısal artışının başlaması III. Ahmet dönemine işaretlenebilir. Jean Baptiste Vanmour 17.yy. sonlarında İstanbul'a gelir. Bu dönemde özellikle elçilik heyetlerine dâhil olan ressamlardan en tanınmış şüphesiz ki Jean - Baptiste Van Mour'dur. Fransız büyük elçisi olan Marguis de Ferriol'un maiyetinde İstanbul'a gelir ve hayatının sonuna kadar burada kalır. Elçilik maiyetinde bulunmanın avantajlarını kullanarak Osmanlı saray yaşantısını, törenlerini, av eğlencelerini başarıyla resimler. Özellikle de Osmanlı İmparatorluğuna ait kıyafetleri anlatan eseri ile ilk başarısına ulaşır. Van Mour¹, Fransız büyük elçisi M.Ferriol'un sanatçıya ısmarladığı 100 estamplık bu kıyafet albümü için 1707-1708 yılları arasında yapılmış

tabloları, gravür tekniğiyle Le Hay'e çoğalttırır, 1712-1713'de Paris'te yayımlanan 'Racueil de Cent Estampes Representont Differentes Nations du Levant' kısa sürede üçüncü baskıyı yapar.

Kaynak (Source):

- Arseven, Celal Esat, "Menşeyinden Bu Güne Türk Sanatı Tarihi", C. III, F. II, s.126.
- Boppe, Auguste, "XIII. Yüzyıl Boğaziçi Ressamları", (Çev. Nevin Yücel Çelbiş), İstanbul 1998.
- Boyar, Pertev, "Türk Ressamları", Ankara 1948.
- Cezar, Mustafa, "Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi Bey", İstanbul 1971.
- Cezar, Mustafa, "Devlet Güzel Sanatlar Akademisi 90. Yıl", İstanbul 1973.
- Cezar, Mustafa, "Şeker Ahmet Paşa'nın Tertiplelediği Resim Sergileri", İstanbul 1979.
- Cezar, Mustafa, "Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi", Paris 1995.
- Çoker, Adnan, "Osman Hamdi ve Sanay-i Nefise Mektebi", İstanbul 1983.
- Çoker, Adnan, "Fotoğraftan Resim ve Darüşşafakalı Ressamlar", Yeni Boyut, Ocak 1983. s.4-12.
- Edhem, Halil, (Çeviri: Gültekin Elibal), "Elvah-ı Nakşiye Koleksiyonu", İstanbul 1970.
- Germaner, Semra, "Jean-Léon Gérôme", Yeni Boyut Plastik Sanatlar Dergisi, Yıl:4, S. 30, Mart 1985, s. 15-17.
- Germaner, Semra, "Jean-Léon Gérôme ve Topkapı Sarayı", Antika Dergisi/The Turkish Journal of Collectable Art, S. 36, Nisan 1988, s. 38-48.
- Germaner, Semra. "Osmanlı imparatorluğu'nun Uluslararası Sergilere Katılımı ve Kültürel Sonuçları", Tarih ve Toplum, S. 95, Kasım 1991, s. 33-40.
- Germaner, Semra, "Bir Karşılaştırma: Jean-Léon Gérôme-Osman Hamdi", P Sanat Kültür Antika, S. 1, Raffi Portakal Antikacılık Müzayede Organizasyon ve Danışmanlık Aş, Bahar 96, 1996, s. 24-33.
- Germaner, Semra, "Batı Tarzı Resmin İstanbul Yaşamına Katılışı ve Yer Aldığı Ortamlar", 19. Yüzyıl İstanbul'da Sanat Ortamı, (Habitat II'ye Hazırlık Sempozyumu 14-15 Mart 1996 Bildiriler), Sanat Tarihi Derneği Yayını, İstanbul 1996, s.129-137.
- Germaner, Semra-inankur Zeynep, "Oryantalistlerin İstanbul'u", İstanbul 2002, s. 32.
- Gören, Ahmet Kamil, "Şişli Atölyesi, Viyana Sergisi ve Gerçekleştirilemeyen Berlin Sergisi/The Şişli Studio, The Vienna Exhibition and the Proposed Berlin Exhibition", Türkiyemiz, S. 78, Akbank Kültür Yayınları, Mayıs 1996, s. 50-59.
- Gören, Ahmet Kamil, "Türk Sanatçıların Paris'teki Hocalarından 2: Gustave Boulanger (1824-1888)", Antik&Dekor, S. 35, İstanbul, Haziran 1996, s. 102-103.
- Gören, Ahmet Kamil, "Türk Sanatçıların Paris'teki Hocalarından 3: Fernand-Anne Piestre Cormon (1845-1924)", Antik&Dekor, S. 36, 1996, s. 70-73.
- Gören, Ahmet Kamil, "Türk Sanatçıların Paris'teki Hocalarından 4: Alexandre Cabanel (1823-1889)", Antik&Dekor, S. 37, Kasım 1996, s. 56-60.
- Gören, Ahmet Kamil, "Türk Sanatçıların Paris'teki Hocalarından 5: Jean-Paul Laurens (1838-1921)", Antik&Dekor, S. 38, Aralık/Ocak 1996, s. 96-101.
- Gören, Ahmet Kamil, "Tıbbiye'den Ayrılıp Harbiye'ye Geçen ve Buradan Mezun Olan Ressam Şeker Ahmet Paşa (1841-1907) ve Sanatta Betimlemeye İlişkin Bir Değerlendirme", Antik&Dekor, S. 39, Şubat 1997, s. 84-92.
- Gören, Ahmet Kamil, "Türk Resminde Primitifler ve Darüşşafakalı Ressamlar Sorunu", Türkiyemiz, S. 81, Akbank Kültür Yayınları, Mayıs 1997, s. 28-41.
- İnankur, Zeynep, "19. Yüzyılın İkinci Yarısında İstanbul'a Gelen Batılı Sanatçılar", Osman Hamdi Bey ve Dönemi Sempozyumu, 17-18 Aralık 1992, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1993, s. 75-82.
- Ortaylı, İlber, "İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı", Hil Yayınevi, İstanbul 1983.

Öner, Sema, “Tanzimat Sonrası Osmanlı Saray Çevresinde Resim Sanatı”, Milli Saraylar, 1992, TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, Ankara 1992, s. 58-77.

Öner, Sema, “Dolmabahçe Sarayı Resim Koleksiyonu’ndaki Yapıtlarıyla Halife Abdülmecid Efendi”, Osman Hamdi Bey ve Dönemi Sempozyumu, 17-18 Aralık 1992, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1993, s. 84-88.

Tansuğ, Sezer, “19. Yüzyıl Asker Ressamları, şeker Ahmet Paşa ve İstanbul Resim ve Heykel Müzesi”, Sanat Çevresi, S. 11, İstanbul Eylül 1979, s. 12-14.

Tansuğ, Sezer, “Resim Sanatımızda Ortaya Çıkan Yeni Bir Gerçek: 19. Yüzyıl Sonu Foto-Yorumcuları”, Sanat Çevresi, S. 23, İstanbul, Eylül 1980, s. 4-7.

Tansuğ, Sezer, “Çağdaş Türk Sanatı”, (1. basım.), Remzi Kitabevi, İstanbul 1986.

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)		
5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğin her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.		
Kaynağı Hazırlayan	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Kıymet GİRAY	Prof. Dr. Kıymet GİRAY	Prof. Dr. Hale KÜNÜÇEN